

EIROPAS KOMISIJA

Briselē, 7.8.2012.
COM(2012) 448 final

KOMISIJAS ZIŅOJUMS PADOMEI UN EIROPAS PARLAMENTAM

par to, kā tiek īstenota Padomes 1993. gada 1. februāra Regula (EEK) Nr. 259/93 par uzraudzību un kontroli attiecībā uz atkritumu pārvadājumiem Eiropas Kopienā, ieviešanu tajā un izvešanu no tās un 2006. gada 14. jūnija Regula (EK) Nr. 1013/2006 par atkritumu sūtījumiem

Bīstamo un citu atkritumu radīšana, apstrāde un pārrobežu pārvadājumi Eiropas Savienības dalībvalstīs 2007.–2009. gadā

{SWD(2012) 244 final}

KOMISIJAS ZIŅOJUMS PADOMEI UN EIROPAS PARLAMENTAM

par to, kā tiek īstenota Padomes 1993. gada 1. februāra Regula (EEK) Nr. 259/93 par uzraudzību un kontroli attiecībā uz atkritumu pārvadājumiem Eiropas Kopienā, ieviešanu tajā un izvešanu no tās un 2006. gada 14. jūnija Regula (EK) Nr. 1013/2006 par atkritumu sūtījumiem

Bīstamo un citu atkritumu radīšana, apstrāde un pārrobežu pārvadājumi Eiropas Savienības dalībvalstīs 2007.–2009. gadā

SATURS

1.	Ievads	4
2.	Dalībvalstu sniegtie ziņojumi.....	5
3.	Bīstamo atkritumu radīšana.....	5
4.	Atkritumu izvešana no dalībvalstīm.....	6
5.	Atkritumu ievēšana dalībvalstīs	8
6.	Nelikumīgi pārvadājumi, inspekcijas un noteikumu izpildes nodrošināšanas pasākumi	10
7.	Galvenie secinājumi par īstenošanas pašreizējo stāvokli.....	10
8.	Turpmākie pasākumi	12

BĪSTAMO UN CITU ATKRITUMU RADĪŠANAS, APSTRĀDES UN PĀRROBEŽU PĀRVADĀJUMU IZMAIŅAS EIROPAS SAVIENĪBAS DALĪBVALSTĪS 2007.– 2009. GADĀ

1. IEVADS

Bīstamo atkritumu pārrobežu pārvadājumus un apglabāšanu regulē 1989. gada 22. marta Bāzeles konvencija, kurai pievienojusies Eiropas Savienība (ES).

ES kopā ar Eiropas Brīvās tirdzniecības asociācijas (EBTA), Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijas (ESAO) dalībvalstīm un citām valstīm, kas pievienojušās konvencijai, ir izveidojusi sistēmu atkritumu sūtījumu uzraudzībai un kontrolei ES robežās. Ar Regulu (EK) Nr. 1013/2006 par atkritumu sūtījumiem¹ konvencija ir transponēta Savienības tiesību aktos.

Katru kalendāra gadu dalībvalstis konvencijas sekretariātam par iepriekšējo kalendāra gadu iesniedz ziņojumu, kurā sniegts pārskats par tiesiskajām normām, to īstenošanu un vides aizsardzības pasākumiem. Ziņojumu nosūta arī Komisijai kopā ar papildu informāciju aptaujas veidā². Katru trešo gadu, pamatojoties uz dalībvalstu iesniegtajiem ziņojumiem, Komisija sagatavo ziņojumu³. Tajā analizēti pārvadājumu ierobežojumi, uzraudzība, pasākumi pret nelikumīgiem pārvadājumiem un finansējums.

Komisijas pirmais ziņojums bija par 1997.–2000. gadu un tika publicēts 2006. gadā⁴. Otrais ziņojums bija par 2001.–2006. gadu un tika publicēts 2009. gadā⁵. Šis ir trešais ziņojums par īstenošanu un aptver 2007.–2009. gadu. Sīkāku informāciju par dalībvalstu atbildēm uz Bāzeles konvencijas sekretariāta un Komisijas anketām par 2007.–2009. gadu var atrast B un E iedaļā Komisijas dienestu darba dokumentā, kas pievienots šim ziņojumam. Kvantitatīvie dati par atkritumu radīšanu, apstrādi un pārvadājumiem ir apkopoti darba dokumenta A iedaļā.

Jāievēro, ka Bāzeles konvencijā jēdzieni „imports” un „eksports” attiecas uz ikvienu pārvadājumu uz valsti, kas pievienojusies konvencijai, vai no tās. Saskaņā ar ES tiesību aktiem šie jēdzieni attiecas tikai uz pārvadājumiem uz Eiropas Savienību kopumā vai no tās. Tomēr skaidrības labad šie jēdzieni ir lietoti pēdīnās, kā arī tos reizēm izmanto, atsaucoties uz pārvadājumiem kopumā. Darba dokumentā abi jēdzieni ir lietoti tādā nozīmē, kādā tie lietoti Bāzeles konvencijā.

Saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 1013/2006 60. panta 2. punktu piecu gadu laikā no 2007. gada 12. jūlija Komisijai jāpārskata 12. panta 1. punkta c) apakšpunkta īstenošana (iebildumi pret plānotiem atkritumu sūtījumiem reģenerācijas nolūkā, ja plānotais sūtījums vai reģenerācija nav saskaņā ar valsts tiesību aktiem nosūtīšanas valstī), cita starpā izvērtējot tā ietekmi uz vides aizsardzību un iekšējā tirgus darbību. Gatavojoties šim pārskatam, Komisija 2010. gadā

¹ OV L 190, 12.7.2006., 1. lpp.

² Lēmums 1999/412/EK (OV L 156, 23.6.1999., 37. lpp.) un Regulas (EK) Nr. 1013/2006 51. panta 2. punkts.

³ Regulas (EEK) Nr. 259/93 41. pants un Regulas (EK) Nr. 1013/2006 51. pants.

⁴ Komisijas ziņojums {SEC(2006) 1053}, 1.8.2006.

⁵ Komisijas ziņojums {SEC(2009) 811}, 24.6.2009.

no dalībvalstīm pieprasīja informāciju par 12. panta 1. punkta c) apakšpunkta piemērošanu. Izņemot trīs nenozīmīgus gadījumus, kuros noteikuma piemērošana nebija neapšaubāmi vajadzīga, vairums dalībvalstu atbildēja, ka nav izmantojušas šo noteikumu.

Tātad 12. panta 1. punkta c) apakšpunktam līdz šim nav bijis ietekmes uz vides aizsardzību un iekšējā tirgus darbību. Komisija turpinās uzraudzīt noteikuma piemērojamību, un saistībā ar regulas turpmāko pārskatīšanu tā var veikt atbilstošus pasākumus.

2. DALĪBVALSTU SNIEGTIE ZIŅOJUMI

Ziņojuma sagatavošanas laikā lielākā daļa dalībvalstu bija atbildējušas uz Bāzeles konvencijas sekretariāta un Komisijas anketām par 2007.–2009. gadu. Lai gan visi ziņojumi par 2009. gadu bija jāiesniedz Komisijai līdz 2010. gada 31. decembrim, iesniegšanai tika dots papildu laiks. Bāzeles konvencijas ziņojumos iekļauto kvantitatīvo datu analīzes termiņa beigu datums bija 2011. gada 15. jūlijs. Administratīvu iemeslu dēļ pēc termiņa beigu datuma Bāzeles konvencijas ziņojumus iesniedza Grieķija (2009. gadā), Kipra (2008. un 2009. gadā) un Malta (2007. gadā), un tos nevarēja ņemt vērā. Termiņa beigu datums dalībvalstu atbilžu iekļaušanai darba dokumenta B un E iedaļā bija 2011. gada 30. novembris. Līdz šim datumam Čehija nebija iesniegusi Komisijas anketu par 2008. gadu un Nīderlande — par 2009. gadu. No Francijas nav saņemts neviens ziņojums par 2007.–2009. gadu. Trūkstošo datu kopsavilkums ir sniegts Komisijas dienestu darba dokumenta 1. tabulā. Lai gan līdz šim nav ierosināta neviena pienākumu neizpildes lieta, Komisija, izmeklējot neiesniegto ziņojumu gadījumus, ir sākusi procedūru "ES-Pilot".

Svarīgākie administratīvie dati, kā arī informācija par attiecīgajiem valsts noteikumiem kopumā bija pilnīga un precīza. Vairums dalībvalstu sniedza plašu ziņojumu par pasākumiem atkritumu radīšanas novēršanai. Retāk tika ziņots par pasākumiem atkritumu pārvaldījumu samazināšanai. Informācija par bīstamo un citu atkritumu radīšanas, pārvaldīšanas un apglabāšanas ietekmi uz veselību un vidi bija mazāk plaša un dažos gadījumos nebija pieejama.

Dažas dalībvalstis ziņoja par daudziem nelikumīgu pārvaldījumu gadījumiem, savukārt citas — tikai par dažiem vai nevienu. Bija tikai nedaudzi ziņojumi par atkritumu apglabāšanu, kura nenotika, kā paredzēts, un neviena no dalībvalstīm neziņoja par negadījumiem bīstamo un citu atkritumu pārrobežu pārvaldījumu un apglabāšanas laikā.

Salīdzinot dalībvalstu starpā pārvaldāto atkritumu kopapjomus, atklājās apjoms, ko dažādas dalībvalstis ziņoja attiecībā uz vieniem un tiem pašiem sūtījumiem, neatbilstība, lai gan tiem vajadzēja būt vienādiem. Bīstamo atkritumu kopējais „eksports” starp dalībvalstīm ir lielāks nekā kopējais „imports” (piemēram, 2009. gadā starpība bija 27 %). Visu citu atkritumu, par kuru sūtījumiem paziņots, kopējais „imports” ir lielāks nekā „eksports” (piemēram, 2009. gadā starpība bija 36 %). Komisija ir paredzējusi strādāt ar dalībvalstīm, lai uzlabotu ziņoto datu kvalitāti.

3. BĪSTAMO ATKRITUMU RADĪŠANA

Bāzeles konvencijas aptaujas anketās visām valstīm tika lūgts sniegt informāciju par radīto bīstamo atkritumu un „citu atkritumu” kopapjomu. „Citi atkritumi” šajā kontekstā nozīmē atkritumus, kas savākti no mājsaimniecībām, un mājsaimniecības atkritumu sadedzināšanas atlikumus, jo šīm divām atkritumu kategorijām ir jāpievērš īpaša uzmanība un tie ir jākontrolē

tāpat kā bīstamie atkritumi, kā noteikts Bāzeles konvencijā (attiecīgi Y46 un Y47 kods). Bīstamie atkritumi ir definēti saskaņā ar atkritumu un/vai to sastāvdaļu plūsmas sarakstu (attiecīgi Y1-18 un Y19-45 kods), kā arī atkarībā no dažām to bīstamības īpašībām. Tomēr, ja atkritumi ar valsts tiesību aktiem ir atzīti par tikpat bīstamiem, tie arī tiek ietverti Bāzeles konvencijā definētajā klasifikācijā.

Ziņojuma sagatavošanas laikā dati par 2009. gadā radīto bīstamo atkritumu kopapjomu vēl nebija pilnīgi. Kopā vienpadsmit valstis nav sniegušas datus par 2009. gadā radīto bīstamo atkritumu kopapjomu. Par 2008. gadu trūka četru rādītāju (Kipra, Francija, Itālija un Spānija), bet par 2007. gadu — triju rādītāju (Francija, Itālija un Zviedrija). Lai kompensētu datu trūkumu, šos rādītājus aprēķināja, izmantojot iepriekšējo gadu datus.

ES-27⁶ 2009. gadā radīja aptuveni 77 miljonus tonnu bīstamo atkritumu, no tiem aptuveni 58 miljonus tonnu atkritumu radīja ES-15⁷. No 2000. līdz 2008. gadam ES-27 radīto bīstamo atkritumu kopapjoms ir palielinājies par 46 %. Tajā pašā laika posmā ES-15 radīto bīstamo atkritumu kopapjoms ir palielinājies par 57 %. Bīstamo atkritumu apjoms, kas radīts 2009. gadā, ir nedaudz mazāks nekā 2008. gadā (par 8 % — gan ES-27, gan ES-15). Visā Eiropas Savienībā (ES-27) 2009. gadā radīto bīstamo atkritumu kopapjoms uz vienu iedzīvotāju bija 154 kg gadā, bet nedaudz lielāks šis vidējais rādītājs — 186 kg gadā — ir attiecībā uz ES-12⁸. Bīstamo atkritumu radīšanas apjomu svārstības ES var skaidrot ar saimnieciskās darbības intensitātes svārstībām tajā pašā laika posmā.

Vislielākais 2007.–2009. gadā radīto bīstamo atkritumu apjoms bija Vācijai — 19 miljoni tonnu gadā, pēc tam ierindojās Itālija⁹, Igaunija¹⁰, Francija, Apvienotā Karaliste un Polija. Apvienotajā Karalistē radīto bīstamo atkritumu apjoms 2009. gadā nozīmīgi samazinājās. To apjoms laikā no 2007. gada līdz 2008. gadam nozīmīgi palielinājās Polijā.

Attiecībā uz bīstamo atkritumu apjomu, kas radīts uz vienu iedzīvotāju, 2007.–2009. gadā visaugstākie rādītāji bija Igaunijai, Somijai, Nīderlandei, Zviedrijai, Portugālei un Vācijai. Mazākais bīstamo atkritumu apjoms uz vienu iedzīvotāju bija reģistrēts Latvijā, Rumānijā, Lietuvā un Grieķijā.

Bāzeles konvencijā noteiktos atkritumu Y kodus dalībvalstis ir izmantojušas ļoti atšķirīgi. Vairākas dalībvalstis nav sniegušas nekādu informāciju par bīstamo atkritumu radīšanu Y kodu līmenī. Dažas dalībvalstis ir sniegušas informāciju tikai par māsaimniecību atkritumiem (Y46) un šādu atkritumu sadedzināšanas atlikumiem (Y47).

4. ATKRITUMU IZVEŠANA NO DALĪBVALSTĪM

Visas dalībvalstis, izņemot Kipru, Franciju, Grieķiju un Maltu, ir iesniegušas informāciju par iepriekš paziņotu atkritumu sūtījumu izvešanu (Bāzeles konvencijas nozīmē — „eksportu”) attiecībā uz visiem trim gadiem laika posmā no 2007. līdz 2009. gadam.

No ES dalībvalstīm (ES-27) 2009. gadā izvesto iepriekš paziņoto atkritumu sūtījumu kopapjoms bija aptuveni 11,4 miljoni tonnu, no tā aptuveni 7,2 miljoni tonnu bija bīstamie

⁶ Visas Eiropas Savienības pašreizējās dalībvalstis.

⁷ Valstis, kas pievienojās Eiropas Savienībai līdz 2004. gadam.

⁸ Valstis, kas pievienojās Eiropas Savienībai 2004. vai 2007. gadā.

⁹ Rādītāji attiecībā uz Itāliju un Franciju ir iegūti, veicot aprēķinus.

¹⁰ Dati par Igauniju ietver degslānekļa atkritumus, kas veido vairāk nekā 95 % no kopapjoma.

atkritumi. No visiem izvestajiem iepriekš paziņoto atkritumu sūtījumiem ES-12 daļa bija tikai aptuveni 2 % un attiecīgā bīstamo atkritumu daļa — aptuveni 3 %.

Pakāpeniski ir palielinājusies atkritumu, par kuru sūtījumiem iepriekš paziņots, izvešana no dalībvalstīm. No 2001. gada līdz 2009. gadam par 80 % ir palielinājies visu no dalībvalstīm izvesto atkritumu apjoms, par kuru sūtījumiem iepriekš paziņots. Bīstamajiem atkritumiem atsevišķi izvešanas pieauguma tendence ir vērojama līdz 2007. gadam. No 2001. gada līdz 2007. gadam bīstamo atkritumu apjoms, kas izvests no dalībvalstīm, pieauga par 150 %. Kopš 2007. gada no dalībvalstīm izvesto bīstamo atkritumu apjoms ir nedaudz samazinājies (par 9 % laikā no 2007. gada līdz 2009. gadam).

Laika posmā no 2007. līdz 2009. gadam bīstamo atkritumu lielākā „eksportētāja” bija Nīderlande (2,8 miljoni tonnu 2009. gadā), pēc tam ierindojās Itālija, Beļģija, Francija un Īrija. Ja 2006.–2009. gadā bīstamo atkritumu izvešana no Nīderlandes samazinājās par 14 %, tad Itālija šajā pašā laika posmā ziņoja par 64 % lielu pieaugumu. Attiecībā uz bīstamo atkritumu izvešanu, rēķinot to daudzumu kilogramos uz vienu iedzīvotāju, 2007.–2009. gadā vadošās dalībvalstis bija Nīderlande un Luksemburga, pēc tam ierindojās Īrija un Beļģija.

Laika posmā no 2007. gada līdz 2009. gadam dalībvalsts ar vislielāko izvesto atkritumu kopapjomu, par kuru sūtījumiem iepriekš paziņots, arī bija Nīderlande (aptuveni 3 miljoni tonnu 2009. gadā), pēc tam ierindojās Itālija, Vācija, Austrija un Beļģija. Attiecībā uz visu paziņoto atkritumu izvešanu, rēķinot to daudzumu kilogramos uz vienu iedzīvotāju, vadošās dalībvalstis bija Luksemburga, Nīderlande, Austrija, Īrija un Beļģija.

Vairāk nekā 90 % ES bīstamo atkritumu 2009. gadā apstrādāja izcelsmes valstī. Valstis ar vairāk nekā 40 % lielu „eksporta” daļu bija Luksemburga, Slovēnija, Īrija, Nīderlande, Beļģija un Dānija.

Kategorijas „Y1-Y18” atkritumu grupa ir visbūtiskākā un veido aptuveni 38 % no visu to atkritumu kopapjoma, par kuru sūtījumiem iepriekš paziņots un kas 2009. gadā izvesti no ES-27. Kategorijas „Y19-Y45” atkritumu daļa bija aptuveni 13 %, un kategorijas „citi atkritumi” (Y46-Y47) (t. i., jaukti mājsaimniecības atkritumi un to sadedzināšanas atlikumi) daļa bija aptuveni 10 %. Neliels daudzums (aptuveni 1 %) tika klasificēts ar kategoriju kodiem Y1-Y45 dažādos salikumos. Aptuveni 35 % pārvadājumu klasificēja saskaņā ar valsts vai ES klasifikācijas sistēmu. Šī statistika ir līdzīga statistikai par 2007. un 2008. gadu.

Tikai 3 % no atkritumiem 2009. gadā tika nosūtīti bez klasifikācijas. Iepriekšējos gados (2005.–2008. gads) šī daļa bija no 7 % līdz 14 %. Dalībvalstis, kas izveda lielākos atkritumu apjomus bez klasifikācijas, 2007.–2009. gadā bija Vācija, Francija, Zviedrija, Dānija, Apvienotā Karaliste un Īrija. Dažādi Y kodu salikumi bija izmantoti tikai retos gadījumos un attiecībā uz nelieliem daudzumiem. Lielu apjomu (0,6 miljoni tonnu 2008. gadā un 1,8 miljoni tonnu 2009. gadā) nebīstamu atkritumu 2008. un 2009. gadā tika izvesti no Austrijas, par ko iepriekš paziņots. Dānija, Francija, Slovēnija un Itālija ziņoja par tādu atkritumu izvešanu, kas definēti kā „valsts klasificēti kā bīstami”.

Vairumu bīstamo atkritumu, kas izvesti no dalībvalstīm,¹¹ apstrādāja reģenerējot. No ES-15 un ES-27 izvesto atkritumu reģenerācijas daļa 2007.–2009. gadā bija attiecīgi 72 % un 77 %.

¹¹ „No dalībvalstīm izvestie atkritumi” ietver pārvadājumus ES robežās. Vairums pār robežām pārvesto atkritumu paliek ES.

Savukārt 2007.–2009. gadā no ES-12 izvesto atkritumu reģenerācijas daļa bija vēl lielāka — no 85 % līdz 89 %.

Vairāk nekā 40 % bīstamo atkritumu, kas 2009. gadā izvesti no ES-27 reģenerācijai, izcelsmes valsts bija Nīderlande. Citas dalībvalstis ar lielu reģenerācijai izvesto bīstamo atkritumu daļu un apjomu bija Francija, Beļģija, Apvienotā Karaliste un Itālija.

Grieķija, Bulgārija, Kipra, Itālija un Rumānija 2009. gadā bīstamos atkritumus galvenokārt izveda apglabāšanai. Apglabāšanai izvesto bīstamo atkritumu lielāko apjomu izcelsmes valstis bija Itālija un Nīderlande.

Laika posmā no 2007. gada līdz 2009. gadam lielākā daļa no visiem izvestajiem atkritumiem, par kuru sūtījumiem iepriekš paziņots, nonāca citās ES dalībvalstīs. No visiem izziņotajiem atkritumiem, ko izveda no ES-27, 99 % galamērķis bija ES-27 un Eiropas Brīvās tirdzniecības asociācijas (EBTA) dalībvalstis, un vairāk nekā 87 % palika ES-15 valstīs. Lai gan lielāko daļu no atkritumiem, ko izveda no ES-12 valstīm, ievada ES dalībvalstīs, nenozīmīgu daļu ievada arī valstīs, kas nav Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijas (ESAO) dalībvalstis (7 % 2009. gadā, 11 % 2008. gadā, bet 0 % 2007. gadā). No bīstamajiem atkritumiem, kas izvesti no dalībvalstīm (ES-27), 99 % galamērķis bija ES-27 un EBTA valstis, un vairāk nekā 95 % palika ES-15 valstīs.

5. ATKRITUMU IEVEŠANA DALĪBVALSTĪS

Šajā iedaļā ir izmantoti ziņojumi par 2007.–2009. gadu, ko iesniegušas 20 dalībvalstis, savukārt Kipra, Francija, Grieķija, Īrija, Malta, Portugāle un Rumānija informāciju nav sniegušas.

Visu to atkritumu kopapjoms 2009. gadā, kas ES dalībvalstīs ievesti, iepriekš par to sūtījumiem paziņojot, bija aptuveni 12,4 miljoni tonnu; no tā aptuveni 6,7 miljoni tonnu bija bīstamie atkritumi. Attiecībā uz dalībvalstīs ievesto bīstamo atkritumu apjoma izmaiņām līdz 2007. gadam vērojama spēcīga pieaugoša tendence. Laikā no 2001. gada līdz 2007. gadam dalībvalstīs ievesto bīstamo atkritumu apjoms palielinājās par 147 %. Lielākā daļa šo sūtījumu ir saistīti ar pārvadājumiem ES robežās, un novērotais pieaugums varētu būt skaidrojams ar to, ka dažās dalībvalstīs ir sarežģītas iekārtas bīstamo atkritumu apstrādei, savukārt citās dalībvalstīs šādu iekārtu nav.

Dalībvalstīs ievesto bīstamo atkritumu apjoms 2008. gadā samazinājās, bet atkal palielinājās 2009. gadā. Apjoms 2009. gadā bija mazāks nekā apjoms 2007. gadā, bet lielāks nekā apjoms 2006. gadā. Kopējās izmaiņas ir līdzīgas visiem atkritumiem, kas nosūtīti, iepriekš par to paziņojot. Laikā no 2001. gada līdz 2007. gadam par 72 % palielinājās visu to atkritumu apjoms, kas ievesti dalībvalstīs, iepriekš par to paziņojot.

Lielākā bīstamo atkritumu „importētāja” 2007.–2009. gadā bija Vācija (2,7 miljoni tonnu 2009. gadā), pēc tam ierindojās Nīderlande, Beļģija, Itālija, Francija un Zviedrija. Vācija noteikti ir arī ES dalībvalsts ar vislielāko ievesto bīstamo atkritumu un citu ievesto atkritumu, par kuru sūtījumiem iepriekš paziņots, kopapjomu (7,6 miljoni tonnu 2009. gadā). Citas dalībvalstis ar lielu bīstamo atkritumu un citu paziņoto atkritumu apjomu, kas „importēts” laikā no 2007. gada līdz 2009. gadam, bija Itālija, Nīderlande, Beļģija, Zviedrija un Francija. ES-12 valstīm šajā ziņā ir mazāka nozīme, tāpat kā tas ir attiecībā uz atkritumu izvešanu. ES-12 ievesto bīstamo atkritumu un citu izziņoto atkritumu daļa bija tikai aptuveni 2 %. Attiecībā uz atkritumu ievēšanu, rēķinot kilogramos uz vienu iedzīvotāju, aktīvākās dalībvalstis gan

bīstamo atkritumu, gan izziņoto atkritumu daudzuma ziņā 2007.–2009. gadā bija Beļģija, Nīderlande, Zviedrija un Vācija.

Tāpat kā attiecībā uz atkritumu izvešanu „Y1-Y18” kategorijas grupa veido vissvarīgāko atkritumu kategoriju ar aptuveni 29 % no kopējā izziņoto atkritumu apjoma, kas 2009. gadā ievests ES-27 dalībvalstīs. ES-27 valstīs 2009. gadā „Y19-Y45” kategorijas daļa bija aptuveni 12 %, bet kategorijas „citi atkritumi” (Y46-Y47) daļa bija aptuveni 5 %. Šis sadalījums ir ļoti līdzīgs visiem atsaucē gadiem 2007.–2009. gada laikposmā.

Atkritumu veidu klasifikācijā 2006. gadā joprojām dominēja kategorija „nav klasificēts”, veidojot 36 % no visiem sūtījumiem uz Eiropas Savienību. Kategorijas „nav klasificēts” atkritumi 2007. gadā veidoja 22 %, bet 2009. gadā — tikai 13 %. Atkritumi bez norādītas kategorijas 2009. gadā tika nosūtīti uz Vāciju, Zviedriju, Franciju un Apvienoto Karalisti. Lielā atkritumu apjomi (3,2 miljoni tonnu 2009. gadā) tika nosūtīti uz Vāciju ar klasifikāciju „nebīstami atkritumi, kas iekļauti ES regulas par atkritumu sūtījumiem klasifikācijā vai valsts klasifikācijā”. Attiecībā uz 2009. un 2008. gadu Austrija ziņoja par iepriekš paziņotu nebīstamu atkritumu sūtījumu „importu” (aptuveni 142 000 tonnu 2009. gadā un 96 000 tonnu 2008. gadā). Attiecībā uz 2007. gadu un 2009. gadu Itālija ziņoja par lieliem atkritumu „importa” apjomiem, kas definēti kā „bīstami, valsts klasificēti” (aptuveni 295 000 tonnu 2007. gadā un 705 000 tonnu 2009. gadā).

Lielāko daļu ES dalībvalstīs ievesto atkritumu apstrādāja reģenerējot. Tomēr pēdējos gados reģenerācijas daļa ir samazinājusies. Ja 2004. gadā 84 % no atkritumiem, kas ievesti ES-27 dalībvalstīs, apstrādāja reģenerējot, tad 2009. gadā reģenerācijas daļa bija 70 %. Šī tendence ir līdzīga arī ES-15 dalībvalstīm, atsevišķi ņemot.

Dalībvalstu vidū ir nozīmīgas atšķirības reģenerācijas un apglabāšanas īpatsvara ziņā. Vairāk nekā 40 % no atkritumiem, kas ievesti dalībvalstīs, 2008. gadā un 2009. gadā apglabājot apstrādāja Austrijā, Dānijā, Vācijā un Spānijā. Par vislielāko atkritumu apjomu, kas 2009. gadā „importēts” apglabāšanai, ziņoja Vācija (1,5 miljoni tonnu), Nīderlande (135 000 tonnu) un Francija (102 000 tonnu).

Lielākajai daļai dalībvalstīs 2007.–2009. gadā ievesto bīstamo atkritumu un citu atkritumu, par kuru sūtījumiem iepriekš paziņots, izcelsmes valsts ir cita dalībvalsts. Vairāk nekā 97 % no visiem dalībvalstīs ievestajiem atkritumiem, par kuru sūtījumiem paziņots, izcelsmes valsts bija cita dalībvalsts vai EBTA dalībvalsts, bet vairāk nekā 84 % šādu atkritumu izcelsmes valsts bija ES-15 valsts. Vairāk nekā 96 % no bīstamajiem atkritumiem izcelsmes valsts bija cita dalībvalsts vai EBTA dalībvalsts, bet vairāk nekā 80 % — ES-15 valsts. Tādu atkritumu daļa, kuru izcelsmes valsts nav ESAO dalībvalsts, bija ļoti maza gan attiecībā uz bīstamajiem atkritumiem, gan visiem atkritumiem, par kuru sūtījumiem iepriekš paziņots.

6. NELIKUMĪGI PĀRVADĀJUMI, INSPEKCIJAS UN NOTEIKUMU IZPILDES NODROŠINĀŠANAS PASĀKUMI

Lielākā daļa dalībvalstu norādīja, ka 2007.–2009. gadā ir bijuši nelikumīgu atkritumu pārvadājumu gadījumi. Dažas dalībvalstis ziņoja par lielu skaitu gadījumu, bet citas — tikai par dažiem vai nevienu. Valstis, kuras ziņoja par vislielāko skaitu gadījumu, bija Vācija, Nīderlande, Beļģija, Apvienotā Karaliste un Austrija (vairāk nekā 70 % no ziņotajiem gadījumiem par 2007.–2009. gadu).

Attiecībā uz 2009. gadu dalībvalstis ziņoja par aptuveni 400 nelikumīgiem atkritumu pārvadājumu gadījumiem, lai gan par dažiem varbūt ziņojumi ir sniegti divreiz: vienreiz no galamērķa valsts, bet otrreiz — no nosūtītājas valsts. Attiecībā uz 2009. gadu aptuveni puse no dalībvalstu ziņojumiem par nelikumīgiem pārvadājumiem bija par pārvadājumiem dalībvalstu starpā, savukārt otra puse bija par ievēšanu ES vai izvešanu no tās. Jāpiebilst, ka kopējais nelikumīgo pārvadājumu skaits tomēr ir lielāks nekā tas, par ko oficiāli ziņots. Piemēram, pēc pārskata perioda (2007.–2009. gads) beigām *IMPEL* (Eiropas Savienības tīkls sadarbībai par vides tiesību aktu īstenošanu un ieviešanu) un *TFS* (Atkritumu pārrobežu pārvadājumu grupa) kopīgas noteikumu izpildes nodrošināšanas darbības liecināja, ka vairāk nekā 20 % atkritumu pārvadājumu ES neatbilst Regulas (EK) Nr. 1013/2006¹² prasībām.

Visbiežākais iemesls pārvadājumu atzīšanai par nelikumīgiem bija to veikšana bez paziņošanas attiecīgajām kompetentajām iestādēm vai pretēji pārvadājumu aizliegumiem Regulā (EK) Nr. 1013/2006. Parastie reaģēšanas pasākumi ietvēra atkritumu nosūtīšanu atpakaļ uz izcelsmes valsti un naudas soda piemērošanu.

Tie pasākumi, ko dalībvalstis izmantoja, lai konstatētu nelikumīgus pārvadājumus, ietvēra regulāru robežkontroli un iekārtu, kas rada un/vai apstrādā atkritumus, regulāru uzraudzību, pārrobežu pārvadājumu un iekārtu, kas rada un/vai apstrādā atkritumus, pārbaudes uz vietas, kā arī pārbaudes uz vietas uz valsts ceļiem. Vairums dalībvalstu sniedza arī sīkāku informāciju par atkritumu pārvadājumu vai ar tiem saistītās reģenerācijas vai apglabāšanas pārbaužu skaitu, kā arī par šajās pārbaudēs faktiski atklāto nelikumīgo pārvadājumu skaitu. Eiropas Savienībā veiktās kontroles un uz vietas veikto pārbaudžu skaits dalībvalstu vidū ievērojami atšķiras. Uz vietas veikto pārbaudžu labāko praksi 2009. gadā demonstrēja Polija ar aptuveni 40 pārbaudēm uz vietas uz katrām 1000 tonnām bīstamo atkritumu, kas ievesti valstī vai izvesti no tās. Vairumā dalībvalstu salīdzināmais standarts ir vismaz 10 reizes zemāks.

7. GALVENIE SECINĀJUMI PAR ĪSTENOŠANAS PAŠREIZĒJO STĀVOKLI

Ziņošana

Attiecībā uz laika posmu no 2007. gada līdz 2009. gadam gan Bāzeles konvencijas sekretariāta, gan Komisijas anketu respondentu atsauce bija gandrīz 100 %. Tomēr vairums dalībvalstu ziņojumus neiesniedza laikā. Daži Bāzeles konvencijas ziņojumi tika saņemti pēc termiņa beigu datuma 2011. gada 15. jūlijā, un tāpēc tos nevarēja ņemt vērā kvantitatīvo datu analizē. Kopumā dalībvalstis iesniedza pietiekamu informāciju par atkritumu pārvadājumiem un attiecīgiem administratīviem jautājumiem, valsts noteikumiem un politiku.

Datu kvalitāte

Daudzos gadījumos dati, ko ziņoja nosūtītāja valsts, atšķirās no datiem, ko ziņoja galamērķa valsts. Atšķirība starp ziņoto bīstamo atkritumu „eksporta” un „importa” apjomu ES dalībvalstu vidū 2009. gadā bija aptuveni 27 %, un „eksporta” bija vairāk nekā „importa”. Tajā pašā gadā citu atkritumu, par kuru sūtījumiem iepriekš paziņots, ziņotā „eksporta” un „importa” apjoma atšķirība ES dalībvalstu vidū bija aptuveni 36 %, un „importa” bija vairāk nekā „eksporta”.

Atkritumu klasifikācija

¹² Sīkāks ziņojums ir pieejams adresē <http://impel.eu/projects/enforcement-actions-ii>.

Atbilstošu Bāzeles konvencijas kodu trūkums dažiem bīstamo atkritumu veidiem bieži traucē pārredzamu ziņošanu par tiem. Tomēr stāvoklis ir uzlabojies, kopš valstis var izmantot Eiropas Atkritumu sarakstu (EAS)¹³. Lai harmonizētu ziņošanu, dalībvalstis tiek nepārprotami aicinātas savos ziņojumos norādīt arī EAS kodus. Turklāt EAS kodu vai jebkādu specifisku Bāzeles konvencijas kodu konsekventa izmantošana palīdzētu uzlabot ziņošanu par nebīstamiem atkritumiem, uz kuriem neattiecas kategorija Y46 vai kategorija Y47, vai specifiski Bāzeles konvencijas kodi un kuru eksportam jāpiemēro iepriekšējās paziņošanas un piekrišanas procedūra saskaņā ar Regulu (EK) Nr. 1013/2006.

Atkritumu radīšana

ES-27 valstīs 2009. gadā tika radīti aptuveni 77 miljoni tonnu bīstamo atkritumu. Laikā no 2000. gada līdz 2008. gadam ES-27 valstu radīto bīstamo atkritumu kopapjoms palielinājās par 46 %. Radīto bīstamo atkritumu apjoms 2009. gadā ir nedaudz mazāks nekā 2008. gadā.

Atkritumu pārvadājumi

Laika posmā no 2007. gada līdz 2009. gadam visu atkritumu kopapjoms, par kuru sūtījumiem iepriekš paziņots un kas izvesti no ES dalībvalstīm, bija 33,1 miljons tonnu, no tā aptuveni 22,9 miljoni tonnu bija bīstamie atkritumi. No bīstamajiem atkritumiem, kas izvesti no ES dalībvalstīm, 99 % galamērķis bija ES-27 valstis un EBTA dalībvalstis, bet vairāk nekā 95 % palika ES-15 valstīs.

Laika posmā no 2007. gada līdz 2009. gadam visu atkritumu sūtījumu kopapjoms, par kuru sūtījumiem iepriekš paziņots un kas ievesti ES dalībvalstīs, bija aptuveni 37 miljoni tonnu, no tā aptuveni 20,5 miljoni tonnu bija bīstamie atkritumi. Vairāk nekā 96 % bīstamo atkritumu izcelsmes valstis bija citas dalībvalstis vai EBTA dalībvalstis, bet vairāk nekā 80 % — ES-15 valstis.

Nelikumīgi pārvadājumi

Attiecībā uz 2009. gadu dalībvalstis ziņoja par 400 nelikumīgiem atkritumu pārvadājumu gadījumiem, tomēr jādomā, ka šādu pārvadājumu kopskaits ir ievērojami lielāks. Aptuveni puse no nelikumīgajiem pārvadājumiem, par ko ziņots 2009. gadā, bija pārvadājumi dalībvalstu starpā, savukārt otra puse bija saistīta ar atkritumu ieviešanu ES vai izvešanu no tās. Dalībvalstu vidū ievērojami atšķiras Eiropas Savienībā veiktās kontroles un uz vietas veikto pārbažu skaits.

8. TURPMĀKIE PASĀKUMI

No 2011. gada 25. janvāra līdz 12. aprīlim Komisija apspriedās ar ieinteresētajām aprindām par veidiem, kā pastiprināt inspekciju režīmu un uzlabot regulas noteikumu izpildi¹⁴. Vairums (89 %) atbalstīja jauna ES tiesību akta izstrādi, lai pastiprinātu inspekcijas prasības. Dažas ierosinātās iespējas attiecās uz inspekciju plānošanu, inspekcijām augšup atkritumu plūsmā, amatpersonu apmācību un operatoru pienākumu iesniegt pierādījumus noteiktos gadījumos, kad ir pietiekams pamats aizdomām par regulas prasību apiešanu. Komisija pašlaik novērtē

¹³ Atkritumi, kas norādīti pielikumā Komisijas Lēmumā 2000/532/EK (OV L 226, 6.9.2000., 3. lpp.).

¹⁴ „Your Voice in Europe” („Jūsu balss Eiropā”) tīmekļa vietne:
http://ec.europa.eu/yourvoice/consultations/index_en.htm,
<http://ec.europa.eu/environment/waste/shippments/news.htm>.

ekonomisko, sociālo un vides ietekmējumu, ko radītu jaunu leģislatīvo un neleģislatīvo pasākumu pieņemšana.